

รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี
วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนกุคน้ำใสพิทยาคม อำเภอจตุรัส
จังหวัดชัยภูมิ*

The Model of Problem Based Learning Management According
to The Buddhist Method in Social Studies of Students in
Kudnamsai Pitthayakhom School, Chatturas District,
Chaiyaphum Province

พระศศิพงษ์ ธมมาโร (ชัยสิทธิ์), วิทยา ทองดี, นิรัช เรืองแสน¹ และสุรีย์พร ชามุตรบุญทริก²
Phra Sasiphong Thammavaro (Chaiyasit), Vitthaya Thongdee, Niraj Ruangsana
and Sureeporn Charbuboontrik
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น¹
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง²
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand
Mahamakut Buddhist University, Srilanchang Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: phrassiphngsc5@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ 2) เสนอแนวทางการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนกุคน้ำใสพิทยาคม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน ได้แก่ การวิจัยเชิงประมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู นักเรียน จำนวน 102 คน ซึ่งได้มาจากทฤษฎีของ Krejcie and Morgan โดยการสุ่มอย่างง่าย และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียน จำนวน 10 คน โดยเป็นการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

*ได้รับบทความ: 30 มกราคม 2564; แก้ไขบทความ: 29 เมษายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 24 มิถุนายน 2564

Received: January 30, 2021; Revised: April 29, 2021; Accepted: June 24, 2021

ผลการวิจัยพบว่า

1. บริบทการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนกุคณาไสพิทยาคม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด
2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทธวิธี โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน รองลงมาคือ ด้านหลักสูตรและสาระการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
3. แนวทางการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี คือ 1) ด้านหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ 2) ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายทันสมัย 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียน เกิดความสนใจใฝ่รู้ใฝ่เรียน 4) ด้านการวัดและประเมินผล ตามสภาพจริง ทั้งก่อนและหลังเรียน

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้; ปัญหาเป็นฐาน; พุทธวิธี

Abstract

The objectives of this research were to study the context of learning management and the model of learning management, and to present the guideline of the learning management based on the problem-based learning and Buddhist methods. This study was carried out by means of the mixed research methods: quantitative and qualitative. The population of this research included 102 of teachers and students selected based on Krejcie and Morgan method and Simple Random Sampling. The target group included 10 of the administrators, teachers and students, selected by purposive sampling. The tools used to collect the data were a questionnaire and the interview form. The statistics used in the data analysis were: Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation.

The research results were as follows:

1. Context of teaching and learning management according to the problem-based learning management model according to the Buddhist method Social Studies of students at Kudhamsai School, Phitthayakhom District, Chaiyaphum Overall, the average was at

the highest level.

2. The model of learning management according to the Buddhist method. Overall, there is a level of practice. At the highest level When considering each side The areas with the most practical average score are: Curriculum and learning content using problem-based For measuring and evaluating learning outcomes by using problems as a base according The learning activities by using problems as a base according The use of learning materials by using problems as a base according.

3. Guidelines for teaching and learning according to the problem-based learning management model according to the Buddhist method: 1) curriculum and learning contents Organize learning according to objectives, content 3) the use of various learning materials, up to date 4) the teaching and learning management, learner development Caused an interest in learning and pursuing 5) measurement and evaluation According to actual conditions Methods or methods for Both before and after class.

Keywords: learning management model; The problem is the base; Buddhist method

1. บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถ ในการแข่งขันในเวทีระดับโลกกันนี้ ได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการ ผลการศึกษาดังกล่าวยังได้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่เป็น ปัญหาและความไม่ชัดเจนของหลักสูตรหลายประการทั้งในส่วนของเอกสารหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ และผลผลิตที่เกิดจากการใช้หลักสูตรในการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ปัจจุบัน และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหา ในส่วนของการจัดกระบวนการเรียนรู้ จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนการสอน ทั้งครูและนักเรียน กล่าวคือ ลดบทบาทของครูผู้สอนจากการเป็นผู้บอกเล่า บรรยาย สาธิต เป็นการ

วางแผนจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ จะต้องเน้นที่บทบาทของนักเรียนตั้งแต่เริ่มคือร่วมวางแผนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และต้องเน้นกิจกรรมที่พัฒนากระบวนการคิดวางแผนลงมือปฏิบัติ ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ เป็นต้น

จากหลักการและเหตุผลนี้ที่ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนกุตน้ำใสพิทยาคม ตำบลกุตน้ำใส อำเภोजัตร์ส จังหวัดชัยภูมิ เพื่อพัฒนาผลการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหากระบวนการคิด เพราะการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิจัยเป็นฐาน การคิดวิเคราะห์ แสวงหาคำตอบได้ด้วยตนเอง การทำงานเป็นขั้นตอน ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มได้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นำความรู้มาวิเคราะห์ แยกแยะ หาข้อเท็จจริงและสรุป สามารถนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในวิชาสังคมศึกษา ที่จะนำหลักธรรมในพุทธ ศาสนามาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี เพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะ นักศึกษาที่พึง ประสงค์ในด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยการวิจัยในครั้งนี้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษา ในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนกุตน้ำใสพิทยาคม อำเภोजัตร์ส จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนกุตน้ำใสพิทยาคม อำเภोजัตร์ส จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนกุตน้ำใสพิทยาคม อำเภोजัตร์ส จังหวัดชัยภูมิ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย รูปแบบการดำเนินการวิจัยใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนกุตน้ำใสพิทยาคม อำเภोजัตร์ส จังหวัดชัยภูมิ สรุปในการดำเนินการวิจัยดังนี้
2. ประชากรกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียนโรงเรียนโรงเรียนกุตน้ำใสพิทยาคม อำเภोजัตร์ส จังหวัดชัยภูมิ รวมทั้งหมดจำนวน 132 คน กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียนโรงเรียนกุตน้ำใสพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ในภาค

เรียนที่ 1 จำนวน 102 คน ซึ่งได้มาจากทฤษฎีของ Krejcie and Morgan โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้วิธีจับฉลากโดยการสุ่ม (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 707-710) และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนกุดน้ำใสพิทยาคม สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ในภาคเรียนที่ 1 จำนวน 10 คน โดยเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ 1) แบบสอบถาม เรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนโรงเรียนกุดน้ำใสพิทยาคม อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และ 2) แบบสัมภาษณ์ เรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนโรงเรียนกุดน้ำใสพิทยาคม อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ เป็นแบบปลายเปิด

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ผู้วิจัยได้ติดต่อบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ขออนุมัติหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงบุคคล/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการประสานงานและทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.2 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญของการตอบคำถามเพื่อการวิจัย ในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แบบสอบถามกลับคืนมาร้อยละ 98 ในสภาพที่สมบูรณ์

4.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้อง และสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์และประมวลผลทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งในภาพรวมรายด้านและรายข้อ แล้วแปลผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์

5.3 เปรียบเทียบการคิดแก้ปัญหาและผลการเรียน ในการจัดการเรียนการสอนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนกุดน้ำใสพิทยาคม อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

5.4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางพุทธวิธีจัดการเรียนรู้

5.5 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยพรรณนาวิธีหรือพรรณนาวิเคราะห์

5.6 สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

4. สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธีวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนกุตน้ำใสพิทยาคม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. บริบทการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนกุตน้ำใสพิทยาคม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านมีค่าเฉลี่ยระดับปฏิบัติมากที่สุด
2. ผลการเปรียบเทียบการคิดแก้ปัญหาและผลการเรียน ในการจัดการเรียนการสอนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธีวิชาสังคมศึกษา นักเรียนมีผลการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. ผลความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี คือ 1) ด้านหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ 2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง 3) ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายทันสมัย 4) ด้านการจัดการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียน เกิดความสนใจใฝ่รู้ ใฝ่เรียน 5) ด้านการวัดและประเมินผล ตามสภาพจริง มีกระบวนการหรือวิธีการวัดและประเมินผลตามวัตถุประสงค์ทั้งก่อนและหลังเรียน

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธีวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนกุตน้ำใสพิทยาคม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนกุตน้ำใสพิทยาคม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ว่า การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนกุตน้ำใสพิทยาคม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้านต่างๆ ทั้ง ด้านหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อ การจัดการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนศึกษาเล่าเรียนจนประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายโดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี ด้านหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อ การจัดการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียน

และการวัดและประเมินผล การพัฒนาชุดการสอนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยใช้พุทธวิธีการสอน คือ 1) การพัฒนาชุดการสอน โดยใช้พุทธวิธีการสอน เรื่อง เบญจศีลเบญจธรรม พบว่า นักเรียนมีความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับเบญจศีล เบญจธรรม จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียน นักเรียนมีความเข้าใจในหลักเบญจศีลเบญจธรรมพอปานกลาง และเมื่อได้ทดสอบหลังจากที่ได้ทำการเรียนการสอนแล้ว พบว่า นักเรียนมีความรู้และความ เข้าใจในหลักเบญจศีลเบญจธรรมมากยิ่งขึ้น สามารถตอบแบบทดสอบ อธิบายหรือบรรยายใน หลักธรรมได้เป็นอย่างดี พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกๆ ด้าน เมื่อเรียงลำดับตามความพึงพอใจแล้ว นักเรียนมีความพึงพอใจเกี่ยวกับ กิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหา สาระเข้าใจง่าย และการวัดและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนโรงเรียนกุดน้ำใสพิทยาคม อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ผลในการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธีวิชาสังคมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนกุดน้ำใสพิทยาคม อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ใน 5 ด้าน คือ 1) ด้านหลักสูตรและสาระการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี 2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามพุทธวิธี 4) ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี 4) ด้านการจัดการเรียนการสอนพัฒนาผู้เรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี 5) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี เป็นรูปแบบการสอนที่บูรณาการกับสภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับสถานการณ์สังคมปัจจุบัน สามารถนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในการดำรงชีวิตได้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี ครูควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ใช้สื่อเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้มีพัฒนาสื่อและสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุริพร ชาบุตธนุณทริก (2563, หน้า 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธวิธีของครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 19 เริ่มจากครูผู้สอนมีการนำเอาการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธวิธี ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ปัจจยพุทธวิธีด้านหลักสูตร ปัจจยพุทธวิธีด้านการจัดการเรียนการสอน ปัจจยพุทธวิธีด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ปัจจยพุทธวิธีด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และปัจจยพุทธวิธีด้านการวัดผลประเมินผล มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะนักเรียน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีกับนักเรียนตามเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมของนักเรียนที่พึงประสงค์ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2562 ตัวชี้วัดตามมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านการเป็นคนดี

3. ผลการเปรียบเทียบการทดลอง ในการจัดการเรียนการสอนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษาของนักเรียน โรงเรียนกุดน้ำใสพิทยาคม อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ พบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้

ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนกุศน้ำใสพิทยาคม อำเภोजตุรัส จังหวัดชัยภูมิ นักเรียนมีผลการเรียน รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพร จำเริญพานิช (2556, หน้า 40) ได้ทำวิจัยเรื่อง ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องปัญหาธรรมชาติสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดกาแพง (อุดมพิทยากร) จังหวัดชลบุรี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนโรงเรียนกุศน้ำใสพิทยาคม อำเภोजตุรัส จังหวัดชัยภูมิ โดยวิเคราะห์เนื้อหาสาระประเด็นสำคัญในการใช้แบบสัมภาษณ์ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี มีการจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ กำหนดหน่วยการเรียนรู้ มีเนื้อหาสาระที่มีความทันสมัยทัน ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เข้าใจเนื้อหา และการวัดและประเมินผลตรงตามวัตถุประสงค์ ครอบคลุมตามการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธวิธี ผู้เรียนสามารถทราบผลการประเมินจากผู้สอนมาแก้ไขปัญหาปรับปรุงการเรียนของตน และมีการวัดและประเมินผลรายวิชาทั้งก่อนและหลังเรียนทุกคน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสิริปัญญาภรณ์ (สุธีร์ วิสุทโธ/ตันโท) (2557, หน้า 2) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์พุทธวิธีการสอนพระราहुล พบว่า พุทธวิธีการสอนพระราहुลในวัยเด็กทรงใช้วิธีการสอนแบบอุปมาอุปไมย พระองค์ทรงเปรียบเทียบและใช้ อุปกรณ์การสอนคือน้ำและภาชนะที่พระองค์ใช้ล้างพระบาทพระองค์ ทรงแสดงเป็นขั้นตอนที่ละน้อย จนเห็นโทษของการกล่าวเท็จ ในวัยรุ่นทรงใช้ การสอนแบบโยนิโส มนสิการ พระพุทธองค์จะชี้ให้พระราहुลเถระ รู้จักคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างเป็นระบบ รู้จักวิเคราะห์ทำให้พระราहुลเถระเกิดปัญญาในการคิดวิเคราะห์ ในวัยหนุ่มทรงใช้การสอนตามหลักไตรสิกขา พระองค์ทรงชี้แนะในการปฏิบัติและเปิดโอกาสให้พระราहुลได้ปฏิบัติแล้วพิจารณาผลการปฏิบัตินั้นให้ เห็นประโยชน์ คุณโทษตามความเป็นจริงด้วยตนเอง

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สถานศึกษาควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับพื้นฐาน ความสามารถของนักเรียนและก้าวทันเหตุการณ์ปัจจุบันและความเปลี่ยนแปลงของโลก

1.2 สถานศึกษาควรจัดหาสื่ออุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 สถานศึกษาควรมีการวางแผนบริหารหลักสูตรให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมอย่างแท้จริง

2.2 ครูควรชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ แสดงออกทางความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนมากขึ้น

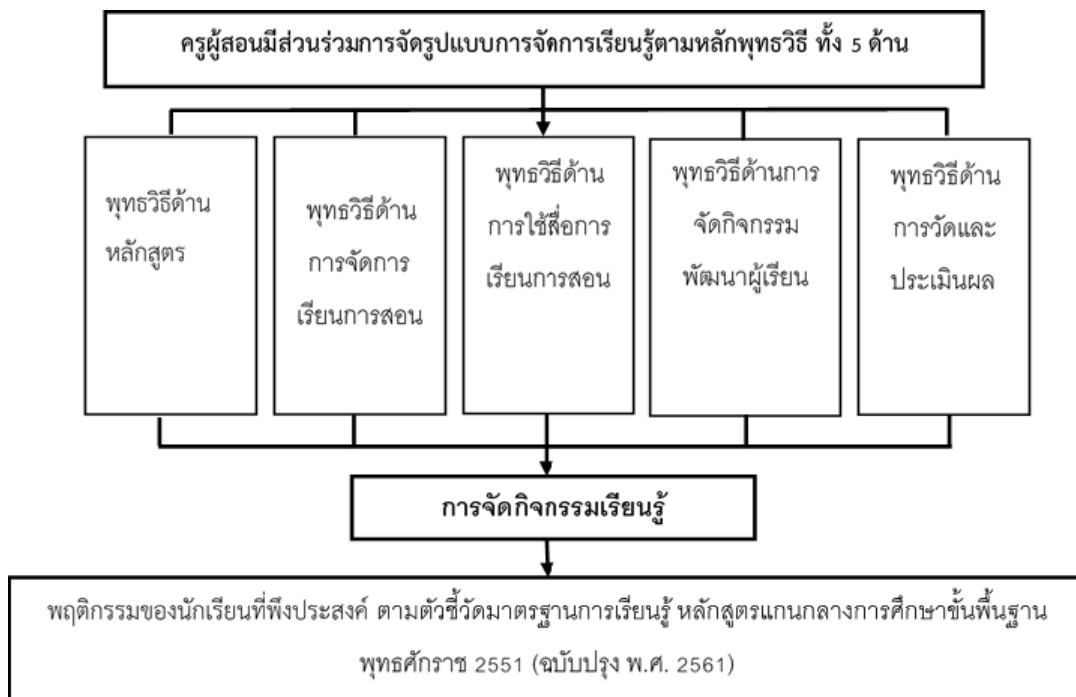
3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษา

3.2 ควรศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในพื้นที่อื่นๆ ด้วยรูปแบบวิจัยอื่นๆ เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นต้น เพื่อประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวพุทธวิธี วิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนโรงเรียนกุดน้ำใสพิทยาคม อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธวิธีกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา เริ่มจากผู้สอนซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดการเรียนรู้มีการนำเอาการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธวิธี ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยพุทธวิธีด้านหลักสูตร 2) ปัจจัยพุทธวิธีด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ปัจจัยพุทธวิธีด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน 4) ปัจจัยพุทธวิธีด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 5) ปัจจัยพุทธวิธีด้านการวัดผลประเมินผล โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้เรียนมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีกับนักเรียนตามเกณฑ์การประเมินพฤติกรรมของนักเรียนที่พึงประสงค์ตาม ตัวชี้วัดตามมาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561) ด้านการเป็นคนดี ประกอบด้วย การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ เป็นคนดีทั้งจิตใจและพฤติกรรม มีวินัยต่อตนเองและสังคม จิตใจที่ดีงาม และมีคุณธรรม มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย มีจริยธรรม ควบคุมตัวเองได้ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข พัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- พระครูสิริปัญญาภรณ์ (สุธีร์ วิสุทโธ/ตันโ). (2557). *การศึกษาวิเคราะห์พุทธวิธีการสอนพระราหูล*. (สารนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุริพร ขาบุตรบุญทริก. (2562). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธวิธีของครูกลุ่มสาระสังคม ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 19*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหา บัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อัมพร จำเริญพานิช. (2556). *ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียนโดยการ จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องปัญหาธรรมชาติสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดกาแพง (อุดมพิทยากร) จังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหา บัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Krejcie. R. V. & Morgan. D. W., (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 707-710.